

מעדני אשר

גיליון רמ"ב (שנה ד') ראש השנה תשס"ט

לע"ג הרב משה בן הרב יוסף דוד ז"ל, ומרת מלכה מחלה בת הרב מרדכי זיסקנד ע"ה, נתנם ע"י ר' מרדכי זיסקנד הגר שליט"א ניו יארק

איך מותר לומר הלל בכל ראש חודש ויו"ט

הא ספרי חיים ומתים פתוחים לפניו?

איתא בגמ' ראש השנה ט"ז ע"א אמר רב יוסף כמאן מצלינן האידיא אקצירי ואמריעי כרבי יוסי שסובר דאדם נידון בל יום.

יש להקשות: כיון דאדם נידון בכל יום, א"כ ספרי חיים וספרי מתים של כל אדם פתוחים לפני הקב"ה בכל יום, א"כ איך אמרינן הלל בכל ראש חודש ויו"ט, מאי שנא מהא דאיתא בגמ' ראש השנה ל"ב ע"ב וכן קימ"ל אור"ח סימן תקפ"ד דאין אומרים הלל בראש השנה ויום הכפורים, דאמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, מפני מה אין אומרים ישראל שירה לפניך בראש השנה וביום הכפורים, אמר להם אפשר מלך יושב על כסא דין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו, וישראל אומרים שירה, א"כ מדוע בכל ראש חודש ויו"ט כל אומרים, כך מקשה באליה רבה סימן תקפ"ד, וכן בערוך לנר ראש השנה ט"ז ע"א וכן בחכמת שלמה אור"ח סימן תקפ"ד, וכן בטורי אבן ראש השנה ל"ב ע"ב.

איכא כמה תרוצים:

- א. הא דמשום ספרי חיים ומתים אין אומרים שירה, ה"מ בראש השנה דהויא דין ביחד לרבים, וזה חמור מאוד, אבל אדם דנידון בכל יום היינו כל אחד ביחידות ולא חמיר כל כך ומשום כך אמרינן הלל, כך תירץ באליה רבה בסימן הנ"ל, וכן בערוך לנר ראש השנה ט"ז ע"א ובזה מובן איזה חילוק יש לרבי יוסי בין ראש השנה לכל השנה.
  - ב. הא דאדם נידון בכל יום היינו ברוב הימים, אבל בימים הקדושים כגון שבת ויו"ט וראש חודש, ודאי אינו נידון דלית בהו דין, ומה דמתפללים על קצירי ומריעי אף בימים הקדושים, היינו דטופס ברכות כך הוא, כך תירץ בחכמת שלמה אור"ח סימן תקפ"ד.
  - ג. הא דאדם נידון בכל יום היינו האדם עצמו, אבל שאר צרכיו אינו נידון אלא בראש שנה לבד ולכן ראש השנה יותר חמיר מכל שאר ימות השנה, כך תירץ בטורי אבן ר"ה ט"ז ע"א.
- מעדני אשר: יש להקשות, כיון דעצם האדם לחיים נידון בכל יום א"כ איך אמרינן הלל בראש חודש ויו"ט, ועיין בקובץ הנפלא גם אני אוודך אריכות נפלאה בענין זה.
- ד. הא דאדם נידון בכל יום זה דווקא אם יש מקטרג ותובע, אבל מי שאין לו מקטרג ותובע אין דנים אותו לכן אמרינן הלל, משא"כ בראש השנה שיש בית דין קבוע לדון כל העולם ה' ובית דינו לכן לא אמרינן הלל, כך תירץ הפרי מגדים אור"ח סימן תקפ"ד באשל אברהם.

איך אמרינו שירבו זכותינו כרמון.

הא אפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון?

איתא ברמ"א אור"ח סימן תקפ"ג ט"ק א' יש אוכלים רימונים ואומרים נרבה זכות כרימון.

יש להקשות: מהא דאמרינן בגמ' ברכות נ"ז ע"א סנהדרין ל"ז על הפסוק שיר השירים ד' ג' כפלח הרימון רקתך, מאי רקתך אפילו ריקנין שבישראל מלאים מצוות כרימון, א"כ מאי רבותיה הכא, כך הקשה הפרי חדש אור"ח סימן תקפ"ג, וכן במטה יהודה אור"ח סימן תקפ"ג, וכן באהבת איתן על העיון יעקב בהשטות למגילה ה' ע"א.

איכא כמה תרוצים:

- א. הא דאמרינן התם דאפילו ריקנין מלאים מצות כרימון, בכל חייו קאמר, אבל הכא מתפלל בכל שנה ושנה שירבו זכותיו כרימון א"כ פשו להו טפ"י, כך תירץ הפרי חדש אור"ח סימן תקפ"ג.
- ב. אע"ג שכן היא מ"מ כל אדם לעצמו אינו מחזיק עצמו בכך לכך מברך, כך תירץ במטה יהודה.
- ג. התם אע"ג שיש לו הרבה מצוות מ"מ אפשר דעבירות יש לו יותר, אבל כאן דנקטי לשון ריבוי ר"ל שיהיו הזמיות מרובין מהעונות, ועל ידי כן נקרא צדיק גמור, כך תירץ במטה יהודה.
- ד. ע"פ מה דאיתא במדרש במדבר רבה פרשה ג' סימן א' צדיק כתמר יפרח מה תמרה זו יש בה לולבין להלל, וחירות לסוכה, ועצים להדליק, כך בישראל צדיקים ישירים חסידים בני תורה, אפילו סוריהן גומלי חסד אינון, ומשמע דדוקא כשישראל מושלמים בצדיקים ובני תורה אז אף עמי הארץ שבהם מלאים מצוות כרימון, ולפי זה א"ש דאנו מבקשים שירבו זכותינו כרימון, היינו שאפילו הרקנין שבישראל יהיו מלאים מצוות כרימון, ואז מימילא כל ישראל יהיו מושלמים בצדיקים, כך תירץ באהבת איתן השמטות מגילה ה' ע"א.
- ה. ע"פ מה שכתב החתם סופר מגילה ו' ע"א לתרץ קושיית הטורי אבן על הא דאמרינן בגמ' דטבריה נקרא רקת לומר דאפילו הרקנין שבה מלאים מצוות כרימון, והקשה הטורי אבן הא בגמ' אמרינן דכל ישראל ריקנין שבה מלאין מצוות, א"כ מה החידוש של טבריה, ותירץ החתם סופר באחד מן התרוצים, דהא דאמרינן שכל ישראל הרקנין מלאים מצוות כרימון, ה"מ נגד אומות העולם, אבל לגבי ישראל רקנים הם במצוות, משא"כ טבריה אותם שנחשבים גבי כל ישראל מלאים כרמון הויא רקנין נגד גדולי טבריה, לפי הנ"ל אפשר לתרץ קושיא הנ"ל דאנו מבקשים שנהיה מלאים מצוות נגד ישראל, מעדני אשר.

גליון זה נודב ע"י

הרה"ג רבי מרדכי הלל זלמן ראטה שליט"א לונדון

יהא רעוא שבזכות זיכוי אלפים ירוה נחת

מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה,

ויזכה לכתובה וחתימה טובה

מי שהוא במקום שאין שם שופר האם יש לו חיוב לנסוע מערב יו"ט לעיר שיש שם שופר?

יש לחקור אדם שנמצא בעיר שאין בה שופר האם יש לו חיוב לנסוע מערב יו"ט לעיר שיש שם שופר או דילמא כיון דעדיין לא בא החיוב אין לו חיוב.

הנה בחיי אדם כלל ס"ח ס"ק י"ט כתב דמי שדר במקום שאין שופר אין לו חיוב לנסוע בערב יו"ט לעיר שיש בו שופר, משום כמה טעמים.

א. משום דחיוב תקיעת שופר אינו אלא ביו"ט ולפני יו"ט אין לו חיוב, ובראש השנה כשאין לו שופר הוא אנוס.

ב. אין חיוב לאדם לנסוע לעיר אחרת כדי לקיים מצוה.

ומביא ראייה: מהא דאמרין בגמ' ראש השנה ל"ד ע"ב עיר אחת תוקעין ועיר אחת מברכין מה יעשה להיכן ילך, ואם נאמר שיש חיוב לנסוע לעיר אחרת כדי לקיים המצוה א"כ מה קמבעי הא יש לו חיוב ללכת למקום שיש שופר, אלא ש"מ דאין חיוב לנסוע.

ובשו"ת מהרש"ם ח"א סימן ר"ט רצה להביא ראייה נגד החיי אדם דיש מצוה לנסוע לעיר אחרת לקיים מצוה, מהא דכתבו התוס' פסחים ק"ג ע"ב, וכן בשבת ל"ב ע"ב דיש חיוב להלביש בגד עם ד' כנפות, משום דיש חיוב להכניס עצמו לחיוב מצוה ומביא ראייה מהא דדריש רבי שמלאי בגמ' סוטה ל"ד ע"א מדוע משה רצה להיכנס לארץ, וכי לאכול מפריה הוא צריך, ומסיק דמשה רבנו אמר דהרבה מצוות נצטוו ואין מתקיימין אלא בארץ ישראל אני רוצה להיכנס כדי לקיים את כולם, חזינן דיש חיוב לחייב עצמו לקיים אפילו בעיר אחרת והא ראייה דמשה רבנו רצה להיכנס.

ומתריך: דשאני משה רבינו שבלא"ה היה מהלך במדבר ונוסע ממקום למקום וביקש להיכנס לארץ ישראל לבא אל המנוחה לכן היה לו חיוב, משא"כ סתם אדם, ועיין בצ"ח פסחים ג' ע"ב דמי שדר בחו"ל אין לו חיוב להתקרב לפני פסח לארץ ישראל כדי שיהא מתחייב במצות קרבן פסח, ובמנחת חנוך מצוה ה' חולק עליו.

והגאון המפורסם רבי שמאי גראס שליט"א רצה לדחות ראיית המהרש"ם דשאני מצוות ישוב ארץ ישראל דכולל הרבה מצוות שאפשר לקיים רק שם, אבל אין ראייה למצוה אחת.

מעדני אשר: אבל מדברי התוס' שהביאו ראייה מזה לכל מצוה שיש חיוב להתחייב ש"מ דלא חילקו.

מדוע אין מזכירים בברכת המזון דראש השנה יום הדין?

בשו"ת לחמי תודה למהר"י באסן סימן כ"ד הקשה מדוע אין מזכירים בברכת המזון שראש השנה ימי הדין, וכתב משום דברכת המזון כולה ברכת הודאה, והזכרת ימי תשובה אינם אלא לשבר את הלב, ועל כן אין לה מקום בברכת המזון.

ובספר זכר דוד להג"ר דוד זכות דף ר"א כתב דמטעם המלך וזקניו היה מצוה להתענות בעשרת הימים, מהאי טעמא לא תיקנו הזכרה ולא באמירת הרחמן להזכיר מימי הדין, להורות דבימים הללו האכילה לא טובה היא, ואף שלא נוכל להתענות, ראוי שתהא אכילתנו עראי ולא סעודת קבע, ועיין בשו"ת שיח יצחק אר"ח סימן רע"ו מה שכתב בזה.

מי שרוצה לתקוע יותר ממאה תקיעות בראש השנה האם יש איסור?

יש לחקור אדם שרוצה לתקוע יותר ממאה קולות בראש השנה האם יש איסור או דילמא כיון שהותר באותו יום שוב לא גזרו.

הנה הרמ"א אור"ח סימן תקצ"ו כתב דלאחר שתקעו בראש השנה אין להוסיף לתקוע בחנם.

אבל הט"ז חולק עליו ז"ל ביו"ט גרידא אין שום איסור בעולם לתקוע, דהא מסקינן בגמ' ראש השנה כ"ט ע"ב דתקיעת שופר חכמה ואינה מלאכה, ואין בה שבות רק משום גזירה דרבה שמא יעברנו אסור, וזה אין שייך ביו"ט גרידא, לכן ליכא איסור.

ובשו"ת חכם צבי סימן ל"ה **תמה עליו:** מהא דאמרין בגמ' שבת ק"ד ע"ב ושבות קרובה מי התירו והתניא יו"ט שחל להיות בערב שבת תוקעין ולא מבדילין, ואם חל יו"ט במוצאי שבת מבדילין ולא תוקעין, ואמאי ליתקע כי היכא דלידעי דשרי בשחיטה לאלתר, אלא מחוורתא כדרב יוסף, והתם ע"כ פירושו שיתקעו בלילה ממש להודיע שהוא לילה ממש ושמותר לשחות, תיכף כמבאר בתוס' שם, חזינן להדיא דאפילו ביו"ט איסור איסור שבות של תקיעה.

וכן תמה: מהא דכתב התוס' ראש השנה כ"ט ע"ב שאסור לתקוע בחנם.

ובשו"ת פנים מאירות סימן ק"ב **המליץ בעד הט"ז:** ז"ל ואני אומר דיש ללמוד זכות על הט"ז דהמעין בט"ז יראה שלא דן אלא על יו"ט של ראש השנה, דכיון שהותר באותו היום לא גזרו חכמים שוב איסור על כל אותו היום, ומה שכתב ביו"ט גרידא, ר"ל ביו"ט של ראש השנה, משא"כ ביו"ט דראש השנה שחל בשבת, וכן בשאר יו"ט מודה הט"ז דאיכא שבות, וזה שכתבו התוס' בכמה מקומות שיש איסור מיירי בשבת.

וכן בשו"ת שאגת אריה סימן ק"ג כתב דבסתם יו"ט אסור לתקוע תקיעה של חנם, משא"כ ביו"ט של ראש השנה מותר לתקוע אף שלא לצורך כלל, כיון דביום זה הותרה שבות דתקיעה משום מצוה, מותר אף שלא לצורך.

ומביא ראייה: מהא דאמרין בגמ' ביצה י"ח ע"ב גבי חושש בשינוי דמגמע את החומץ ובלוע אף אחר טיבול, הואיל וקודם טיבול שרי, לאחר טיבול נמי שרי דלא גזרו על מקצת שבת והואיל והותר למקצתו הותר לגמרי, א"כ ה"נ הואיל והותרה התקיעה ביום זה, הותרה לכל היום.

ובשו"ת משיב דבר ח"א סימן ל"ו כתב שאין ראייה מהיתר דרשות שהוא בא מכוח היתר, להיתר של מצוה דבא מכח דחייה, ומסיק לאסור לתקוע בחנם, אבל אם תוקע מחמת מצוה לצאת כל השיטות יכול לתקוע כל היום.

וכן בפני יהושע ר"ה ל' ע"א כתב דיש ראייה שאסור ממה שכתבו התוס' שם דבחנם אין לתקוע דאסור.

ובשפת אמת שם דחה הראיה דהתם מיירי בשבת, אבל יו"ט כיון דכתיב יום תרועה אפשר דמותר.

ולענין הלכה: פסק המשנה ברורה אור"ח סימן תקצ"ו דאסור לתקוע תקיעות בחנם אף ביו"ט של ראש השנה כיון דרוב הפוסקים אוסרים, אבל אם תוקע כדי לצאת כל השיטות ליכא איסורא.

חולה שהרופא אסר עליו לתקוע בשופר ולא שמע

בקולו האם יצא?

יש לחקור חולה לב שהרופא אסר עליו לתקוע בשופר משום שזה סכנה בשבילו והחולה לא שמע בקולו ותקע בשופר האם יצא ידי חובתו.

הנה בשו"ת מהר"ם שיק אר"ח סימן ר"ס כתב דחולה שאמר לו הרופאים שלא יאכל מצה ומרור, אם החולה רוצה להחמיר אסור לברך, ולא הוא מצוה הבאה בעבירה, אלא עבירה לבד כיון שאסור להסתכן עצמו על מצות עשה, ואפילו לשיטות שבשאר עבירות רשאי להחמיר על עצמו ליהרג עין יור"ד סימן רצ"ז היינו אם מכוונים להעבירו על הדת, או היכא דאיכא קידוש השם, אבל להחמיר על עצמו ליהרג, היכא דאין מכוונים להעבירו, וכן ליכא קידוש השם אסור לכ"ע להחמיר על עצמו, א"כ אם החמיר הוא מצוה הבאה בעבירה ולא יצא.

וכן בשו"ת מהר"א אר"ח סימן ק"ס, וכן בשו"ת עונג יו"ט אר"ח סימן מ"א כתב שחולה שהזהירו אותו רופאים שלא יאכל מצה ומרור, שאם יאכל יהיה בסכנה והחולה רוצה להחמיר, אסור, דכתיב אלה המצות אשר יעשה אותם אדם וחי בהם ולא שימות בהם, ומזה ילפינן דאין לך דבר שעומד בפני פיקוח נפש לעבור בקום ועשה עבירה בידיים, מכש"כ לעבור על מצוה בשב ואל תעשה דקיל, ומימילא אם אוכל אין זה מברך אלא מנאץ, דאין יאמר וצוינו והתורה אמרה ושמרתם מאור לנפשתיכם, וכן וחי בהם ולא שימות בהם, והוא מצוה הבאה בעבירה.

א"כ לפי כל הני פוסקים כתב בשו"ת מנחת יצחק ה"ד סימן ק"ב ס"ק ב' דחולה לב שהרופאים הזהירו אותו שלא לתקוע בשופר, ולא שמע בקולם לא יצא ידי חובתו דהויא מצוה הבאה בעבירה, לכן צריך ליזהר בעל תוקע שהוא חולה שהוא מכשיל רבים אם תוקע שכל הקהל אינו יוצאים ידי חובתם, כיון דהויא מצוה הבאה בעבירה.

מדוע התוקע בשופר של עולה מעל

הא קול אין בהם מעילה?

איתא בגמ' ראש השנה כ"ח ע"א שופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא לחולין, מ"ט עולה בת מעילה היא כיון דמעל בה נפקא לחולין.

יש להקשות: איך שייך מעילה הרי מבואר בגמ' פסחים כ"ו ע"א דקול ומראה וריח אין בהם מעילה, כך הקשה הר"ן שם, וכן במאירי, וכן הלחם משנה פרק א' משופר, וכן בכפות תמרים ראש השנה כ"ח ע"א, וכן שו"ת כתב סופר אור"ח סימן ק"ח, וכן אור שמח הלכות שבת פרק א' הלכה ח'.

איכא כמה תרוצים:

א. הא דאמרין קול אין בהם מעילה, היינו בשומע קול כלי שיר במקדש ונהנה בזה, דעל כל פנים איהו לא עביד שום מעשה בדבר המקדש, אבל אם לקח כלי שיר שבמקדש ותקע בו דעביד מעשה ונהנה, בזה ודאי מעל, ולכן כשתוקע בשופר מעל, כך תירץ בכפות תמרים.

ב. ודאי כל הנאת קול אין בו מעילה דלא חשיבא לענין מעילה, אבל כאן גבי שופר דאיכא נמי הנאת קיום מצוה, ולפום מאי דקיימנן השתא בגמ' שם דמצוות ליהנות ניתנו אלם הנאת קיום המצוה יותר מהנאת קול בעלמא, כך תירץ המאירי שם בראש השנה, וכן הפרי חדש אור"ח סימן תקפ"ו, וכן במנחת ברוך סימן פ"ד אבל הפרי חדש דוחה תרוץ זה: דהא הטעם דאמרין קול ומראה אין בהם מעילה מבואר בגמ' משום שאין בהם ממש, ולי זה גם הנאת קיום המצות ע"י שמעית הקול נמי לית ביה הנאה ממשית ולא חמיר מהנאת שמיעת הקול.

מי שטעה ולא אמר המלך המשפט בליל ראש השנה

האם צריך לחזור?

בחיי אדם כלל כ"ד ס"ק י' מביא חידוש דין, שאם טעה בליל ראש השנה ולא אמר המלך הקדוש, אינו צריך לחזור, כדן טעה ולא אמר יעלה ויבא בליל ראש חודש שאין צריך לחזור מחמת שאין מקדשין את החודש בלילה, א"כ גם בליל ראש השנה הדין כך שאין צריך לחזור.

ובשו"ת אגרות משה אר"ח ח"א סימן ק"ע, וכן בשו"ת בנין שלמה ח"א סימן י"ז הביא את דבריו וכתב לבאר משום דאיתא בגמ' ראש השנה ח"ע"ב שאין ב"ד של מעלה נכנסים לדין אלא א"כ קידשו ב"ד של מטה את החודש, א"כ בלילה שאין מקדשין את החודש כמבואר ב"ה ל' ע"ב אין דנים בשמים בלילה, א"כ כל הטעם שאמרין המלך הקדוש איתא ברש"י ברכות י"ב ע"ב לפי שבימים אלו הוא מראה מלכותו לשפוט את העולם, א"כ זה לא שייך אלא ביום ראש השנה, אבל בליל ראשון של ראש השנה שעדיין לא נכנסו לדין דהא עדיין לא קידשו את החודש אין צורך בעצם לומר המלך הקדוש, רק לכתחילה אומרים כמו שמזכירין בראש חודש ערבית את של ראש חודש כדי שלא לשנות הלילה מהיום וחשו לזה רק לכתחילה ולא להחזירו בשכח ולא הזכיר וכן הוא בראש השנה ערבית לענין המלך הקדוש, וכתב אבל בערבית דליל ב' היה מיסתבר שחוזר דלא גרע מכל עשרת ימי תשובה, אך אפשר שאם נצריכו לחזור יהיה זה זלזול דיו"ט שני, שיהיה מוכח דאינו יו"ט, אבל יותר נוטה שמצד דבר דלא שכיח ליכא זלזול ולכן יש להחזירו ביו"ט שני בלילה אם שכח, ואע"פ שהחיי אדם סתם דמשמע דאף בליל שני א"צ להחזיר, מ"מ מיסתבר דצריך.

אבל בשער הציון אר"ח סימן תקפ"ב ס"ק ד', וכן בשו"ת מים חיים סימן כ"ב וכן בשדה חמד ח"ט מערכת ראש השנה סימן ב' ס"ק כ"ט תמה עליו דכיון דמתפללים תפילת יו"ט, א"כ מגלה דעת שעכשיו יו"ט א"כ אם לא הזכיר המלך הקדוש צריך לחזור, משא"כ בראש חודש דמפלל תפילת חול, ומסיק להלכה דאם טעה ולא הזכיר המלך הקדוש חוזר אף בליל הראשון של ראש השנה, וכן פסק הגרש"ז אורבאך, מובא בספר שמירת שבת כהלכתה ח"ב פרק נ"ז הערה כ"ג, ועיין בשו"ת האלף לך שלמה אר"ח סימן נ"ה.

וכן בשו"ת שואל ומשיב מ"ד ח"ג סימן קכ"ה כתב דבע"כ צריך לומר דקצת דין יש גם בלילה דהא המהר"ל בסיומן ל"ג והראב"ת בזה בספרי מעדני אשר ראש השנה תשס"ז, והקשיתי שם דהא ביום הכפורים איכא דין של תוספות כמבואר בגמ' ר"ה ט' ע"א, אע"פ שהוא יומא דדינא ע"ש באריכות רצה לומר שאין דין תוספת יו"ט בערב ראש השנה משום דהויא יומא דדינא ואין להוסיף על זה, ואם נאמר שבלילה לא הויא כלל יום דדין, א"כ מדוע אין להוסיף, אלא ש"מ דעכ"פ יושב הקב"ה על כסא דין בלילה, א"כ מי שלא אמר המלך הקדוש בלילה צריך לחזור.

ברכת כתיבה וחתימה טובה

לרבני המערכת המזכים את הרבים

לתורמים המזכים את הרבים

למפיצים באר"י בחו"ל המזכים את הרבים

לבעלי דפוס הדר המזכים את הרבים

למזכירי המזכה את הרבים

לאלפי הקוראים

מכתבים למערכת

האם מותר להלביש תפילין כדי שישמור עלין

מה שחקרתם במי שהולך בדרך ורוצה להניח תפילין משום שמירה האם מותר או דילמא אסור להשתמש בזה לצורך שמירה כיון דהויא תשמישי קדושה כמבואר בגמ' מגילה כ"ו ע"ב וכמו שדנו הפוסקים על מה שמכח להחזיר לאשה מעוברת לחגור חגורה של ספר תורה הא היא תשמישי קדושה, ופסקתם להחזיר.

הגאון המפורסם רבי שמאי גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת

נראה לומר כיון דמקיים כל פעם שלובש מצוה ודמי למוזה דמותר לקבוע בשביל שמירה רק שלא יהא זה עיקר כוונתו, ועיין בתוס' יו"ט כליפ' פרק י"ז הלכה ט' ו' דכתב שמותר לקחת מצוה לשמירה.

מדוע אין צריך לבדוק הדי' מינים קודם הברכה

מה שהקשתם בהא דקמ"ל א"ר ח' סימן ח' קודם שיבדוק יענין בחוטי הציצית אם הם כשרים כדי שלא יהא ברכה לבטלה, ובט"ז שם הקשה מדוע לא אמרין דיש חיוב לבדוק הציצית כדי שלא ילך ד' כנפות בלא ציצית, ומתוך משום דסמכינן אחזקה דכשר, משא"כ משום חומר לא תשא לא סמכינן אחזקה דיש להקשות: א"כ מדוע בד' מינים לא בדקינן לפני הברכה, ולא חיישינן לברכה לבטלה, ותרתם בכמה אופנים

הרב יוסף צבי זק שליט"א בני ברק

נראה לתרוץ עוד תרוץ ששמעתי מאדמו"ר רבי דוד אבוחצירה שליט"א דבקרתי אצלו בש"ק פירש בראשית ושאלתי אותו שאלה הג' ותרוץ לי דיש לומר דכיון שהד' מינים נטלתן כנגד פני האדם ורואה אותם אין צריכים לבדוק, משא"כ ציצית.

האם לאו הניתק לעשה מתקן נמי את הלאו

מה שדנתם באיריכות האם לאו הניתק לעשה מתקן נמי את האיסור שעבר או דילמא אינו מתקן רק את המילוק והבאתם מרש"ב מ' שמשמע שמתקן נמי את הלאו, ונחלקו האחרונים האם בכל לאו הניתק לעשה אמרין כן או דילמא דווקא ברביית.

הרה"ג רבי מנדל מוטצען שליט"א מאנסי

יש לציין דמבדי המשנה ברורה אור"ח סימן תר"ז ס"ק י"ג משמע שאע"ג שתתקן את העשה עדין צריך כפרה דכתב נגב וגול וכדומה א"פ ע' שמחלו לו והשיב את הגזילה, מ' מתורה ביום כיפור, דמ' מ' בין אדם למקום חטא.

האם יש חיוב להביא בכורים כל שנה

מה שהבאתם חקירה בשם הרב מרדכי זסקינד הגר שליט"א האם יש חיוב בכורים כל שנה או דילמא החיוב רק בפעם הראשונה שהעץ נותן פירות דבשר'ת ציצ' אליעזר חלק ט' ו' סימן ט"ז כתב שחיוב בכורים היא רק בפעם הראשונה שגדל פירות העץ, אבל לא בכל שנה רק אם גדל מעץ אחרת, ובחלק י"י סימן ט' האריך לדחות כל הקושיות שמשמע מזה שהחיוב בכל שנה, ושאל האם יש חולקים עליו

הגאון רבי אליעזר יחיאל קונשט שליט"א מראשי ישיבת קול תורה

הרב **נחום יגליק שליט"א** אלעד
הרב **יהודה שקול שליט"א** ירושלים
הרב **שמעון דיני שליט"א** כולל פונד"ז בני ברק
הרב **יוסף חיים בירבוביץ שליט"א** כולל באר יוסף מודיעין עילית
הרב **שמעון אבא שאול נר"ו** ישיבת קול תורה ירושלים
הרב **ישראל שניאור שליט"א** בני ברק
הרב **ראובן ירכמיאל שליט"א** בני ברק
נראה להביא ראיה דהחיוב בכל שנה אף מעץ שכבר נתן פירות, מהא דכתב רבינו יונהנן מלוניל חולין ק"ה דחיוב ראשית הגז נותנים לכהן כל שנה ושנה, כיון שפירוש ראשית הגז לכל פרי השנה כמו ראשית פרי אדמה שכל שנה מביא בכורים מתאנה אחת, מוכח מכאן שצריך להביא בכורים כל שנה מעץ אחד, ואין לומר כאן שהכונה לעץ חדש לכל שנה, דא"כ מאי הראיה לראשית הגז, ועיין בד"ק אמנות הלכות בכורים פרק ב' הלכה י"א שציין לזה.

הגאון רבי יואל נחום מאשנסקי שליט"א רב ו"מ בירושלים

הרה"ג **רבי מרדכי לונשטיין שליט"א** ר"מ בקרית צאנז נתניה
הרב **אלימלך לערנר שליט"א** כולל עין בעלזא בירושלים
הרב **שמואל ליובוביץ שליט"א** קרית ספר
הרב **אשר אונשטיין שליט"א** ירושלים
יש להעיר, איך יש ה' א' לומר דהחיוב הוא רק בפעם הראשון שמביא פירות, והלא היא ערלה בג פעמים הראשונים, והאף אפשר להביא בכורים מזה ומזה ראיה שהחיוב הוא בכל שנה, ואין לתרוץ דהכונה פעם הראשון שהוא ראוי לאכילה, שהרי כל היסוד של הציצ' אליעזר הוא ממה שכתב ולקחת מראשית פרי כל האדמה ולא כתיב פרי העץ ולכן כתב דע' כ משום שמביאין רק פעם הראשון גדלים הפירות מקרקע זו, והרי אם מביאין הבכורים רק לאחר שלא היא ערלה שוב לא היא פירות שגדלו בפעם הראשון מקרקע זו ושוב ליכא ראיה מהפסוק.

נב עקב הכמות הגדולה של המכתבים שהגיעו בענין של בכורים לא היה די זמן לרבוני המערכת להכריע מי עשרה אברכים שזכו במלגה של המאה דולר, ובעזרת השם בימים הקרובים יקבלו הזוכים הודעה.

הרב **יואל ראובן קעסטנבוים שליט"א** בני ברק
יש לציין דהחתם סופר על הפסוק והגדת לבנן כתב שחובת בכורים היא בכל שנה ושנה.
מעדני אשר: יש לדחות הדכונה בכל שנה יש חיוב להביא אבל לא מאותו עץ אלא כל שנה מעץ אחר.

הרב מאיר שולביץ שליט"א ירושלים

הרב **צבי זכריש שליט"א** כולל ענות שלמה בני ברק
הרב **אלהוה כהן שליט"א** כולל חזון איש בני ברק
הרב **אברהם הלוי גינזבערג שליט"א** ירושלים ישיבת בריסק
הרב **אריה לייב שיק שליט"א** כולל דארט בני ברק
הרב **יעקב ישראל פראנק שליט"א** ירושלים
הרב **מנחם רפאל ויפער שליט"א** כולל דברי מרדכי ב"ב
הרב **משה חיים דרוי שליט"א** כולל פונד"ז בני ברק
יש להביא ראיה מהא דכתב הרמב"ם בבכורים פרק ב' הלכה ז' שכתב שאין מביאים ביכורים מן החדש על הישן, ולא מן הישן על החדש וכתב הרדב"י דהטעם דכתבי היוצא השדה שנה שנה וכן הדין לתרומות ומעשרות משמע שבכל שנה צריך להביא בכורים

הרב יעקב שרגא רוננבאך שליט"א כולל בריסק ירושלים

יש להביא ראיה מהא דכתב בספר טל תורה על דברי רש"י בפרשת משפטים שהשביעית חייבת בבכורים א"כ קשה מהא דאיתא במשנה תרומות פרק ג' הלכה ז' מנין שקדמו הבכורים לתדיר, ומדוע צריך פסוק תיפוק ליה שבכורים יותר תדיר דנראה אף בשביעית, משא"כ תרומה, ואם נאמר כצ"ע אליעזר, א"כ תרומה יותר תדיר דנראה בכל שנה, משא"כ בכורים
מעדני אשר: יש לדחות לפי מה שכתבו הפוסקים דתדיר תלוי אם הדבר מצוי בעולם, ולא על דבר פרטי מסתכלים

הרב גדליה משה גלינסקי שליט"א מחת תקוה

הרב **אביש מרדכי פרוש שליט"א** בית שמש
הרב **ליבל שטארק שליט"א** בני ברק
הרב **משה חיים מרגליות שליט"א** כולל צאנז בני ברק
יש להביא ראיה מהא דכתב רש"י בגיטין מ"ז ע"א על הא דאיתא התם במשנה המוכר את שדהו לעכו"ם לוקח ומביא בכורים, וכתב רש"י בכל שנה צריך ליקח מן העובד כוכבים ביכורי פירותיה בדמים יקרים ומביאים לירושלים, חזינן דהחיוב בכל שנה
מעדני אשר: יש לדחות הדכונה בכל שנה צריך להביא מן השדה, אבל אין ראיה שמאילן אחד אחר שהוציא כבר פירות פעם אחד דנמי צריך להביא, וכן כתב בציץ אליעזר לדחות.

הרה"ג רבי אברהם אביש האגר שליט"א ראש כולל פאפא ירושלים

הרב **יחזאל גרינבוים שליט"א** בני ברק
הרב **גדליה דניאל כץ שליט"א** כולל צאנז ירושלים
הרה"ח **יהודה וייס נר"ו** ישיבת תהלת שלמה בני ברק
נראה להביא ראיה דהחיוב בכל שנה, מהא דאיתא במשנה בכורי פרק ב' משנה ג' יש בתרומה ובמעשר משא"כ בבכורים, ואם נאמר שבכורים רק פעם הראשונה היה צריך המשנה לומר נמי חילוק הנ"ל.

הרב פנחס באב"ד שליט"א ירושלים

יש לציין דבחומש עמק דבר לנצי"ב כתב על הפסוק ראשית פרי אדמה פירוש אחד שצריך להביא מה שמצויא האדמה ראשון, חזינן כמו הציץ אליעזר

הרב שרגא שמואל דוד ריניץ שליט"א כולל צאנז נתניה

הרב **אלהוה וינבן שליט"א** ירושלים
הרב **ש. ט. גורא שליט"א** ירושלים
יש ראיה שלא כדברי הציץ אליעזר מדברי הש"מ בגמ' ב"ב פ"א בדברי הגמ' בדעת ר' מאיר שחייבין אף בלוקח פירות מן השוק, וכתב שזה לאו דווקא כיוון דמנא ידע דהויא בכורים אלא הכונה בדברי ר' מ' שמחייב בלוקח פירות מן האילן כשעדיין לא בכורים ואז רואה מה מבכר ראשונה, ולפי דברי הציץ אליעזר עדיין יקשה מנא ידע, הלא אפשר דבשנים קודמות כבר גדל פירות האילן, ובתכרח דהחיוב כל שנה מחדש

הרב יחזקאל לנדא שליט"א ירושלים

יש להעיר מדברי התוס' ב"ב פ"א ד"ה הווא שכתב שמצות ביכורים אינו מצוות התלויות בארץ, ואם נאמר שהחיוב פעם אחת דהחיוב היא חובת קרקע א"כ היא מצוות התלויות בארץ

תגובות אפשר לשלוח למערכת
"מעדני אשר" רחוב נחוניא 4/15 בית שמש
טלפקס: 077-7001196 לתרומות והנצחות: 057-3166560
או למייל: levib@017.net.il

ישמח לב מבקשי ה' הופיע הספר הנפלא
אבני שהם
חקירות הלכתיות על ראש השנה ויום כיפור, וכן על סוכות
מאת הרה"ג רבי ישעיה שלאמאביץ שליט"א אנטווערפען
ספר שמאיר את החג לכל צורבא מרבנן
ניתן להשיג בכל חנויות המובחרות

גליון זה נודב ע"י
הרב החפץ בעלום שמו שליט"א מירושלים
לרגל יומא דהלולא רבה של מרן החפץ חיים זי"ע
יהא רעוא שבזכות זיכוי אלפים יתברך
בזכותו של בעל ההלולא בכתובה וחתומה טובה